

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА XVII

БРОЈ 348.

1. АВГУСТ 1988.

ЦИЈЕНА 500 ДИНАРА

● ТУРИСТИЧКИ БАРОМЕТАР

КОНАЧНО ЈЕ КРЕНУЛО

ТЕК половином главне туристичке зоне наш туристички барометар је на пла-нираном нивоу. Хотели, као најзначајнији смјештајни капацитети, су од средине јула попуњени 100 одсто „у функцији“ су и помоћни кревети. Стопроцентна попуње-ност, како су нас обавијестили у сектору продаје ООУР „Будва“, планира се за ав-густ и септембар. Посебно су велика очекивања од посезоне која би по броју туриста и промету требало да надокнади оно што је пропуштено у првој половини године. За октобар је у више објекта ОУР „Будва“ уговорено одржавање разних скру-пова (семинара, симпозијума, сусрета...), а најмасовнији ће бити сусрет радника Југо-словенске радио-телевизије који ће се од 10. до 16. октобра одржати у „Авали“ и на „Словенској плажи“.

Охрабрујуће је и што је ванпансионарска потрошња добра. У објектима ОУР „Бу-два“ она дневно износи 210—250 милиона динара што је, тврде угоститељи, више учинак промета него цијена. Цијене неких артикула (сокови, алкохол, храна) су више од 21. јула, али у односу на прошлу годину и курс њемачке марке садашње просјечне

цијене су ниže за 15 одсто. Да ли ће по-дизање цијена утицати на потрошњу оних којима равнање са курсом марке ништа не значи (домаћи гости) или дosta доприносе ванпансионарском промету, видиће се кад се сведу рачуни.

Од свих видова смјештаја у нашој општини овог љета једино камповима не пријети пребукирање. Са изузетком „Авале“ у Бечићима, „Лаза“, „Вала“, „Црвена Главица“ и „Буљарица“ могу да приме све заинтересоване. А зашто је кампера и ове и про-шиле године много мање у односу на раније године и могућности наших кампова, питање је које захтјева хитну интервенцију. Скидање цијена (септембарске важе за јул и август, а октобарске за септембар) изгле-да да није битно утицало на повећање броја гостију у камповима, јер су и те цијене толико високе па се камперима скоро боље исплати да своје шаторе замијене за приватне собе или апартмани. Односно, несумњиво је да садржај и квалитет услуге у камповима имају цијену која одбија госте, па је то главни узрок слабе посјете туриста.

В. М. С.

Наше улице су притисли туристи

● ЗБОР НА ЗУБАЧКИМ УБЛИМА

Свечаност 6. и 7.

ОРГАНИЗАЦИОНИ одбор традиционалног Збора „Братство јединство“ који организују десет општина са троме-ђе Хрватске, Босне и Херцеговине и Црне Горе, који се ове године одржава по 26-ти пут на Зубачким Ублима 6. и 7. августа, у Будви је (као домаћину овогодишњег Збора) утврдио програм прославе. На Збору ће, како је саопштено говорити предсједник Предсједништва СР Босне и Херце-говине, др Никола Филиповић.

Поред десет општина у организовању скупа учествовање Међуопштинска културно-просветна заједница из Билеће, Републички центар за културно-умјетничку дјелатност из Титограда, КИЦ из Будве и гарнизони ЈНА из Требиња и Кумбора. У спортичким и другим активностима учествовање око седам стотина младих од тога двије стотине чланова КУД, а током трајања сусрета, како се очекује, биће прису-тно неколико хиљада грађана.

Д. Н.

„ГРАД
ТЕАТАР“
ЈЕ У
ЗЕНИТУ

● ЧИТАЈТЕ О
ТОМЕ У
СПЕЦИЈАЛНОМ
ДОДАТКУ
„ПРИМОРСКИХ
НОВИНА“

● ШВАЈЦАРЦИ УЛАЖУ У НАШ ТУРИЗАМ

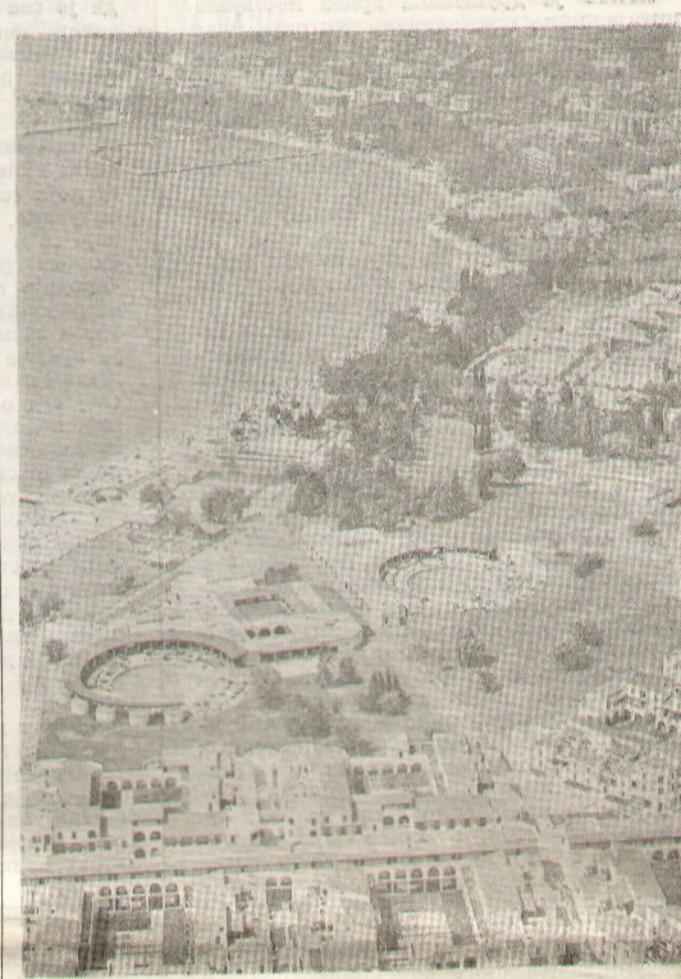
НОВИ АПАРТМАНИ НА СЛОВЕНСКОЈ ПЛАЖИ

ТУРИСТИЧКО насеље „Словенска плажа“ — тај наш бисер којег опсједају савремени номади — моћи ће идућег љета да прими знатно више туриста, него што их тренутно има у апартманима и собама у за-леђу највеће будванске пла-же. Сезону 1989. ово насеље ће дочекати са 234 нова кре-вета у апартманима. Капа-циитети овог јединственог тури-стичког града биће тако повећани на 2800 кревета.

Уговор о заједничкој гра-дњи, средином јула су у Будви потписали **Маркус Енчеберг**, директор фирме „Ми-лдер Холдинг“ која је у са-ставу корпорације „Тур ал-пе“ из Женеве и **Љубо Ра-јеновић**, директор ОУР „Будва“.

— Швајцарци су за овај посао обезбиједили 2 милионе и 300.000 долара, ре-као нам је Рајеновић. — „Словенска плажа“ се према пројекту шири према фуд-балском игралишту. Градња нових капацитета почне већ

ДИМИТРИЈА СИМОНОВИЋ

С. Г.

● О ТОМЕ СЕ ПИШЕ

Станови функционера

● ДА ЛИ ЈЕ НЕУВЕДЉИВА КОНСТАТАЦИЈА ДА ЈЕ „СВЕ ПО ПРОПИСИМА“ СВЕ ШТО СУ НАДЛЕЖНИ ДУЖНИ ДА КАЖУ О БРОЈНИМ ФУНКЦИОНЕРСКИМ ВИЛАМА И СТАНОВИМА У НАШОЈ ОПШТИНИ?

КАКО је друштвена криза постала општина, и по пољедицама оштрија, тако се повећавало интересовање јавности и за имовину сукоба и креагора кризе — никада неодмрени изрази за људе који су годинама на одговорним државним, политичким, привредним и другим истакнутим и одговорним дужностима, тумачили овом народу и радницима како (под њиховим руководством) сигурно иду у лепшу и срећнију будућност. Тако се испоставило да многи другови који на друштвеним задацима „објективно“ нијесу могли више уградити, нијесу имали ни објективних ни субјективних препрека када су решавали лична и породична питања. Тако су у јавности прво процуреле, а затим као лавина кренуле информације и фотографије вила и викендница, спискови добро стамбено и радио зборник у сродника „главара“. (Државни и политички органи, који су требали не само прво него и одавно реаговати, мудро и тактичке буте.)

Тако се на листи тих „кадровских оаза“, нашла и наша општина. Ни сами (бар обични смртници) нијесмо знали какво братство имамо. Колико смо од њих имали, колико имамо и колико ћемо имати користи, не знамо. Можемо само да (тенденцијено) вјерујемо да је фактор могуће користи од њих био веома значајан кад им се брже-боље обезбеђивало место под будванским стамбеним сунцем. Времена се, ето, мијењају па и наш однос према тим угледним и утицајним викендницама. Колико нам је пришло било стало да буду ту на нашој ривијери, и колико смо били поносили што су баш нас изабрали да ту одмарaju између напорних и одговорних друштвених послова, сада нам то све постаје мање интересантно и помало нервира што се о томе пише. Да ли је узорк нервозе и неразумевања оних који имају податке за интересовање јавности да викенд-квадрате станови и вила оних „мало јачих“, лични суд да је то не потребно или се од јавности покушава заштитити нешто значајније, тешко је рећи. Так, све више чињенице потврђују приче — иако су оне „злонамјерне“, „непровјерене“, „полуистините“...

Приче су приче и, ипак, не треба их подизати на ниво непобитних чињеница. Једна од таквих, (и нама нимало пријатијих и охрабрујујућих) чињеница је да су стамбена политика и стамбена изградња у нашој општини оптерећене проблемима који се из дана у дан таложе. Надлежни буте, народ прича, а „ко може“ усељава у станове и гради. Да ли је ту све чисто, или није, остаје отворено питање. Љутање обично значи одобравање. Овдје је питање шта се ћутањем одобрава: политика или приче. Може се прихватити и вјеровати

да је све у реду (мада кредити неограниченог повериљаја мало по мало свуда неповратно истичу), али продаја станови без лиценције, разноврсни кадровски станови и кредити, замјене плацева, истовремено поседовање више станови или друштвеног стана и приватне купе на подручју општине... питања су која се не могу регулисати „интерним“ одлукама, посебно не да их доносе они на које се и односе. Ако се томе додају и, обично грађанину најближе речено купопродаје купа у старом граду и станови изграђених средствима солидарности, не треба бити много паметан па закључити да је крајње вријеме да најодговорнији државни и политички органи у општини дају свој суд о разноразним овдашњим стамбеним недоумицама, и, како се прича, нелогичностима и незаконитостима. (А моралност у стамбеној области и не треба помињати, то већ одавно није интересантно).

Све ово је, наравно, дио догађања на јединственом и непоновљивом југословенском простору, у коме је баш стамбена политика и стамбена изградња једно од сложенијих питања. Јер, само у таквим условима може се догодити и догађати да неко поред друштвеног стана (или више њих) може да „од својих паре“ купује приватни стан или уз повољне кредите гради приватну кућу, а друштвени стан (ове) задржи на коришћење. Но, то што и други тако раде и што је тако у читавој земљи, нама овде не треба да буде никаква олакшавајућа околност. Јер, на подручју наше општине је, несумњиво, највредније и најатрактивније земљиште и треба га рационално користити. У друштвеном интересу како то увијек кажемо, али рјеђе и радимо.

А на крају, док о функционерским становима и вилама сви мудро и тактички буте они који би имали шта да кажу, као освјежење доби одбрана оних који су по-гојени писањем штампе о њиховим становима. Један, тако, тврди да га неоправдано прозивају (он свакако зна чије је то место), а он је куповином стана и изгубио јер је курс долара био много нижи када је доларе промијенио у банци и уплатио за стан, него када је уселио. Други, опет, оптужује штампу што га неоправдано доводи у везу са куповином становица за сина и снаху јер он ту није имао никаквог утицаја. Времена и људи се очигледно мијењају. Обично се родитељи никад нијесу одрицали помоћи својој дјеци. Напротив. Функционери су, изгледа, људи другачијег крова.

Народ би рекао — нека их кад им може бити.

В. М. Станишић

● ИЗ СУСЛЕДНИХ КОМУНА

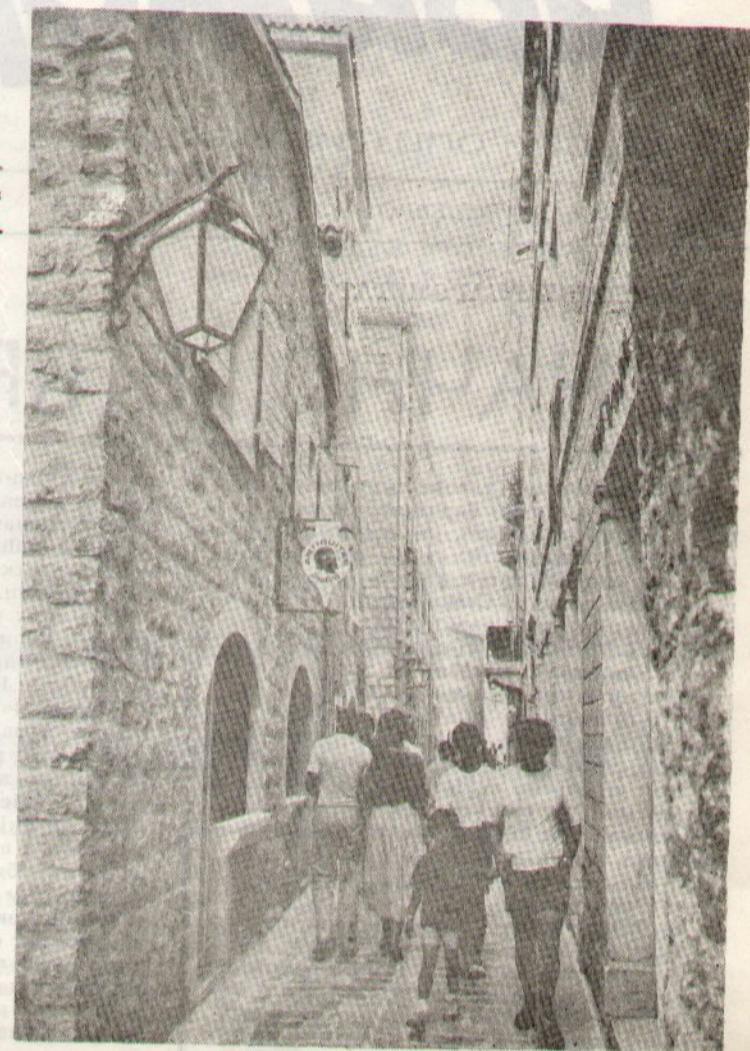
ШЕИЦИ, УМЈЕСТО АМЕРИКАНАЦА

АМЕРИКАНЦЕ који за пафтом у подморју Јужног Јадрана трагају још од 1973. године, замијениће — шеици. Догодило се, наиме, да је чувена фирма из Окленда пала под стечај. Не због истраживања у Црној Гори, која су иначе била добра успјешна, него због тога што је цијена нафте на свјетском тржишту пала испод сваког

минимума што је проузроковало редукцију истражних органа у цијелом свијету. Послови истражних бушења сведени су на најнеопходнији обим, дошло је до везица платформи. То је веома погодило фирмама „Бутес гас“ која више није била у могућности да извршава уговорене обавезе према Которанима.

И што се догодило? Америчка фирма је пренијела права и обавезе на фирмама из Једињених Арапских Емирата, са сједиштем у Скајрајху. Ова арапска нафтна фирма, поред производње нафте у Арапском заливу има концесије у Пакистану, Аргентини, Француској и још неким земљама. Уговором је предвиђено истраживање нафте и гаса на подручју између Будве и Херцег-Новог.

Предвиђено је да се у периоду од ове до 1993. године поред сизмичких испитивања и њихове обраде избуше и три истражне бушеће — каже Марко Лазаревић — генерални директор „Југопетрола“. — Сматрам да је фирма коју смо одабрали за партнера способна за велики посао који слиједи. И оптимисти смо — зашто и то крити — очекујемо нафту

ПРЕДСЈЕДНИШТВО ОПШТИНСКОГ КОМИТЕТА СК

СТАВОВИ ТРАЖЕ АКЦИЈУ

СТАВОВИ и предлози недавно завршених конференција СК Црне Горе и СК Југославије упућују све основне организације и органе Савеза комуниста у свим животним и радним срединама, на свим друштвеним дужностима и функцијама, да одмах и до краја одговорно организују и покрену конкретну и одлучну активност за њихово остваривање — истиче се у предлогу Акционог програма дјеловања основних организација и органа СК у општини на остваривању ставова и предлога конференција СКЦГ и СКЈ, који је у припреми сједнице Општинског комитета 22. јула разматрало Предсједништво ОК СК. У раду сједнице учествовала је и Весна Перовић-Каранић, члан Предсједништва ЦК СК Црне Горе.

Предсједништво је оцијенило да се касни са реализацијом закључача претходне сједнице када је догођено да Извршни одбор Скупштине општине припреми информације о стању туристичко-угоститељске привреде након нових мјера СИВ-а. Иако има објективних разлога због чега још није сагледано како ће нове мјере утицати на овогодишње пословање туристичко-угоститељске привреде, закључено је да се та активност убрза.

Предлог Акционог програма садржи најважније за датке општинске партијске организације у наредном двојгодишњем периоду (спровођење утврђене политике и метод рада основних организација СК, идејно-политичка диференцијација, кадровска осposobљеност удруженог рада, развој сопцијалног самоуправљања и

новина у методу рада чланова органа СК након партијских конференција је што су чланови Централног комитета СК Црне Горе, па и чланови општинских комитета, обавезни једном мјесечно да учествују у раду сједнице бар једне основне организације Савеза комуниста.

За извршилог секретара Предсједништва ОК СК Будва изабрана је Весна Митровић, садашњи члан Предсједништва.

В. М. С.

Приморске
Новине

Лист ССРН општине Будва Издавач: Културно-информациони центар Будва. Директор: ВЕЛИВОР ЗОЛАК. Уређује Редакциони колегијум. Главни и одговорни уредник: ВЛАДИМИР СТАНИШИЋ. Адреса: Редакције: „Приморске новине“ Будва, телефон 41—194. Број жирос-расчуне 20710—603—1809 код СДК Будва, Штампа ИШРО „Обод“ Цетиње. Претплата за годину дана 7,200 динара, за иностранство 30 добра. Рукописи се не враћају.

• ТРИНАЕСТОГ ЈУЛА У БУДВИ

Откривена биста Марка Ф. Станишића

• НА СВЕЧАНОСТИ ГОВОРИО НАРОДНИ ХЕРОЈ
ЈОВО КАПИЧИЋ

У ПРИСУСТВУ великог броја грађана, бораца и родбине у оквиру обиљежавања јулских празника, 13. јула у градском парку откривена је биста народног хероја Марка Филиповића Станишића. Бисту је открио, и тим поводом говорио, његов ратни комесар Јово Капичић, народни херој и члан Савјета федерације. Истог дана откривена је и спомен-плоча на његовој родној кући у Станишићима.

• У РАДОМИРУ
13. ЈУЛА

ПОЛОЖЕНА УРНА ГАЈА ВОЈВОДИЋА

У МЈЕСТУ Радомир у Грађанима код Цетиња 13. јула је поред споменика 24-ци Војводића погинулих у НОБ, положена урна са посмртним остатцима народног хероја и носиоца споменице, генерал-потпуковника Гаја Војводића.

Гајо Војводић је рођен у Радомиру 1914. године, и био је један од организатора устанка у свом крају. Ратни пут је наставио као командир прве чете, првог батаљона, прослављен Прве пролетерске и строју пред врховним командантима НОВ, другом Титом. Био је командант Прве пролетерске дивизије и начелник штаба Армије. Поред других одговорних дужности које је у ЈНА обављао, био је професор Високе војне школе.

Д. Н.

• ТУРИСТИЧКИ САВЕЗ

ПРЕДСЈЕДИК МАРКО АНДРОВИЋ

НА СЛЕДНИЦИ Скупштина Туристичког савеза Општине одржана 8. јула, усвојени су изјаштаји о раду и финансијском пословању за 1987. годину, програм рада и финансијски план за 1988. годину.

За предсједника Скупштине Туристичког савеза у наредном једногодишњем мандату изабран је Марко Андровић, а за потпредсједника Никола Митровић

• У СТАРОМ ГРАДУ, ТОКОМ СЕПТЕМБРА

Школе древне медицине

ПОСЛИЈЕ успеха прошлогодишњих „Дана древне медицине“, ове године Културно-информативни центар, поново у Старом граду, организује сличну, још већу манифестацију „ЦЕНТАР ЧОВЈЕК ПРИРОДА“, пројекат у коме ће се од 5. септембра до 2. октобра одржати осам школа у оквиру којих ће се као предавачи појавити најистакнутији домаћи и страни познаваoci разних области древне медицине.

ШКОЛОМ АКУПУНКТУРЕ (искључиво за љекаре), отпочиње прва недеља овог изузетно занимљивог пројекта, а трајаће четири седмице. Школу ће водити наши познати акупунктуристи: примаријус др. мед. Пева Марић, примаријус др. мед. Часлав Хаџиниколић, примаријус др. мед. Озрен Тошић, др. мед. Миодраг Ровински, а као специјалист гост предавач појавиће се проф. др. Антон Џајасурија са Цејлоне. У току друге недеље, од 12. до 19. септембра, одржаваће се ШКОЛА ЈОГЕ коју ће водити Свами Шивамурти (Атина), Санја Минтс (Лондон) и др. Душница Лечић — Тошевски (Београд), као и ШКОЛА МЕДИТАЦИЈЕ где ће групну медитацију водити др. Никола Видев (Битољ), а

ти Душан Пајин (Београд), а трансценденталну Здравко Печак (Загреб) и Бранко Чичић (Београд). У трећој недељи, од 19. до 26. септембра, тестиће ШКОЛА РАДИЕСТЕЗИЈЕ и ШКОЛА ЈАНТРА ЈОГЕ. Као предавачи у ШКОЛИ РАДИЕСТЕЗИЈЕ очекују се др Ериест Хартман (ДР Њемачка) иначе отац модерне радиестезије и геологије, Жак Ла Маја (Француска) и Борис Фаркаш (Загреб). У оквиру ове школе свим грађанима Будве, који су будући жељели, биће омогућено да им буде радиестезијски прегледан стан. ЈАНТРА ЈОГА, јога покрета и дисања, је монда школа јоје из будистичке традиције, која се ријетко може срећи и научити на Западу, а на Тибету се са њом не могу срећи сви духовни трагаоци, већ само посвећени. ШКОЛУ ЈАНТРА ЈОГЕ водиће гост предавач Оливер Лайк (Аустрија). Последња, четврта недеља, од 26. септ. до 2. октобра, нуди заинтересованим три школе: ШКОЛУ БИОЕНЕРГИЈЕ, ШКОЛУ ШАМАНИСТИЧКОГ ИСЦЕЉИВАЊА И ШКОЛУ МАКРОБИОТИКЕ. ШКОЛУ БИОЕНЕРГИЈЕ водиће др Никола Видев (Битољ), а

гости предавачи очекују се др Заната, директор Иститута за биоенергију из Милана и Чуна Давиташвили (СССР). Поред њих ће као предавачи учествовати и наши познати биотерапеuti. Гост предавач у ШКОЛИ ШАМАНИСТИЧКОГ ИСЦЕЉИВАЊА биће Џон Ренолц (САД), а ШКОЛУ МАКРОБИОТИКЕ водиће Златко Пејић и Јадранка Бобан (Загреб). Као специјални гост предавач у овој школи очекује се Мично Куш (Јапан). У току све четири недеље септембра постојаће и астролошка радионица коју ће водити Иван Бакић (Загреб), тако да ће заинтересовани моћи добити и свој животни хороскоп. Радионицу оријенталне масаже и козметике водиће Мирко Учићић (Дубровник).

У току трајања свих највећих школа, у вечерњим сатима, ће се на будванској Цитадели организовати отворена предавања и разговори из области сличне тематике (Филозофија здравља и болести, Магија трава — народна медицина, Тајна биовртова, Астрологија и хиромантија, Моне наше подсвјети, и др.).

Л. Ј.

• ТРАГОМ ДОКУМЕНТА ПРОШЛОСТИ (9)

Притисак на Ђурђа Црнојевића

ПРИПРЕМА: МР МАРКО Ђ. ИВАНОВИЋ

МЛЕТАЧКИ сенат посебно прати долазак Ђурђа Црнојевића за новог господара Црне Горе и води широку дипломатску активност око враћања дијела територија у Приморју, који су били под управом његовог оца Ивана.

На вијест о Ивановој смрти Млетачки сенат одмах реагује и даје упутство ректору и провидору Котора, како да поступа код Ђурђа, у корист Републике. Упутством од 23. јула 1490. године тражи се да се обавијести господин Ђурђа „о задовољству и пријатности што је наслиједио свога оца“ и „да ће он бити не само добар наш сусјед него ће, као што се изјаснио његов покончни отац преко својих посланика, обештећити наше оштећене поданике, вратити нам све заузете границе, и неће ометати споразум о соланама“ (СЦ, бр. 56).

Млетачки сенат је упутио и свог секретара Марка Беанчана у Котор и шаље му детаљна упутства, сличне садржине као ректору и провидору Котора, како да се поступа са новим господаром. Поред изражавања жалости због очеве смрти и радости што је он наслиједио власт у датом упутству се на kraju истиче: „Ако, пак, по доласку свом уручени наш град Котор схватиш да су ствари Господина Ђурђа у несрћеном стању и нарочито да Господин Турчин жели да му се супротстави и да га збаци с власти, ти ћеш тада остати у Котору док се догађаји не среде или док ти друго не јавим. Ипак, у међувремену, о свему што се буде догађало дневно ћеш нас изјештавати“. (23. јуна 1490, с. II, бр. 57). Неколико мјесеци касније (16. новембра 1490, (СЦ, бр. 59). Сенат пише свом секретару: „ако поменути господин Ђурђа, заборавивши на очева и своја обећања и заклетве, одбије враћање наших каторских територија под лукавим изговором да је од турске власти уведен у посјед свега онога што му је поменути отац посједовао — да му треба рећи нека тим изговором не окажа вјерност и своју заклетву и нека не задржава противправно оно што је наше и нека се не спори с нама него нека расправи наше пријатељство као неки мали капитал. Он, наиме, треба да уочи, ако та ствар дође до ушију гуреској власти, да ће и она сазнати, да је у постизавању поменуте потврде била у исто вријеме обманута и наша власт и његова Екселенција и на неки начин извргнута руглу, па да ће то њему бити убудуће неугодно, тим више што је из уговора, који имамо не само са Господином Турчином него, тајкоће, и са његовом Екселенцијом, (види) да су у почет-

ку његове власти доста јасно описане границе нашег територија каторскога и Примнице је означена као наша“.

Сенат је упоран у својим захтјевима и писмом од 16. XI 1490. (СЦ, бр. 60), свом секретару Беанчану у Котору, одлучно налаже: „заповиједамо ти да се мораш вратити и наћи поменутога Узвишенога господина Ђурђа, па ћеш ријечима што одговарају стварима рећи у наше име његовој Узвишини сти да је све прикладно и пријеме згодно за пружање задовољштине најправеднијим захтјевима и поштеној нашој жељи, како у погледу проширења граница нашеј града Котора тако исто и у погледу заузетих солана, поред истјерињања његовог поданика и враћања села Црнице, које је под нашом јурисдикцијом“. Иstim писмом Сенат обавјештава свога секретара да су примили његово писмо од 18. октобра 1490. и „из њега разумјели тужбе Будвана и Паштровића о заузимању наших граница“. Даље, Сенат енергично истиче: „одлучно ти наређујем“ када одеши господину Ђурђу, да мораш на одговарајући начин вратити границе и земље наше“.

● АНКЕТА „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“ — ШТА КАЖУ ГОСТИ

Зашто је прогнан — француски?

ТРОЈЕ гостију (француско-југословенска комбинација) у књизи утисака у једном хотелу су на француском написали то што су имали да кажу о проведеном одмору и наставили на спрскохрватском:

„... А за one који не говоре француски, било нам је ту предвиђено! Можете бити сигурни да друге године долазицијела клапа Француза. Али научите наш лијепи језик!

Бао...

П. С. Чувате нам собу 216.“

Није, свакако (и нажалост), никакво изненађење да све мање наших људи, па и запослених у туристичко-угоститељској привреди, говори француски језик, али нам је ова примједба из књиге утисака била повод да у нашој анкети разговарамо са туристима са француског говорног подручја. Нијесмо их питали да ли им је француски језик препрека у контакту са особљем и грађанима на нашој ривијери, али зато нико од њих није пропустио да нагласи да им знање француског језика овде, практично, ништа не значи.

Тотална „германизација“, (агресија и доминација енглеског језика и његово израстање у први и једини светски језик, својеће учења страних језика у школама и на факултетима углавном на енглески и њемачки језик, а много мање на остале светске језике, структура страних туриста који на углавном могу да се споразумијевају на енглеском и њемачком језику — Енглези, Њемци, Холандци, Скандинавци...) допринијела је да више мало ко говори и учи француски језик.

А не тако давно, француски језик је био главни у туризму и угоститељству и у основној школи се изучавао као једини страни језик. Временом је све то нестајало, па се данас наши рецепционери, конобари (и да не помињем оне који је гост говори) који се у свакодневном контакту са гостима, Францизуму обраћају са двије три исте ријечи без обзира који је гост говори) који се у свакодневном контакту са гостима, Францизуму обраћају са „говорите ли енглески“, „говорите ли њемачки“, или, што је за французе мало боље или и ријеће, „говорите ли италијански“.

Стицајем околности прве уговоре о улагању страног капитала у градњу хотелских капацитета потписали смо са Францизумом и Швајцарцима. Они, дакле, нијесу цјепидикачили због тога што нам је француски баш страни језик. Да ли ћemo се ми у будуће више посвети учењу француског, остаје да се види.

А сада, шта кажу француски туристи, шта им се до пада а шта не у нашој туристичкој понуди, шта предлажу за угоднији боравак на будванској ривијери.

— Задовољна сам пријемом на рецепцији и уопште у хотелу. Донала им се и Црна Гора. Врло се мало трудите да задржите и привучете француске гости — каже Жирад Шантал (38) домаћица из Париза, први пут у Будви и то средином јула у „Словенској плажи“. — Нема написа на француском језику у хотелу и ресторанима. Нема француских новина. Особље, потово на рецепцији, не говори француски. Нема клима уређаја у собама.

Излети за Котор, Дубровник и Тару били су божанствени, а рибљи ресторани изврсни, каже она и посебно предлаже да би требало побољшати комуникацију са Францизумом, да треба више реклами Црне Горе у Француској и средствима масовних комуникација. У хотелу би, посебно у

пансионском ресторану, требало да буде разноврснија и квалитетнија храна.

У цијену аранжмана ако је могуће укључити и услуге анимације, јер је врло непријатно свако веће планати удаџнице.

Магрис Кајо (43), библиотекар из Париза, боравио је у хотелу „Монтенегро А“ у Бечичима и посено је одушевљен природним лепотама (пешчари, језера, а каже и да су људи изузетно лијепи). Сметају му џука и музика до касно увече и што нема шкура или тамних завјеса на прозорима. Задовољан је излегима, возачима који везе излетете и водичем Раденком, као и читавом организацијом одмора преко Југотурса. да он боравак туриста на будванској ривијери био угоднији предлаже да се заорани употреба радија и касетофона на плажи.

— Тешко се успоставља контакт са особљем на француском језику, а они би требали више да уче не само француски њега и енглески и њемачки језик — запажа Филип Прво (30) магационер из Ђелгије, који је је летовао на „Словенској плажи“.

Он је иначе задовољан боравком и организацијом одмора у целини, посебно природним лепотама и излетима а и дочеком представника Југотурса.

Жан Жак Маршон (40) службеник из Белгије, посебно се допала архитектура „Словенске плаже“, инфраструктура, чистота воде и плаже, и систем ресторана са самоуслуживањем. Није, међутим, задовољан цијеном излета која је много висока. Паркови и баште ће му остати у пријатном сјећању, али не и то што му је са терасе нестао веш. Предлаже да се на плажи забрани приступ онима који нијесу гости хотела.

Пријем, сунце, околина, излети, љубазно особље и представници — остаће у пријатном сјећању Силвији Буду (27), програмеру из Париза, која је крајем јуна и почетком јула љетовала у хотелу „Монтенегро А“ и посебно наглашава „Југословени су симпатични али треба да науче француски“. Смета јој, међутим, што су собе много свијетле, нема ролетни и ујутру се не може дуже спавати. Осим сунца да ремети и рано уискање и бука возила. Да би гости били задовољнији предлаже више анимације и дискотеку у Бечичима.

Клод Шу (34) службеник „Ер Франса“ из Нице који је три недеље у јулу провео на „Словенској плажи“ био је веома кратак:

— Све је лијепо: прекрасни пешчари, цвијеће, људи, али треба више анимације на француском језику.

Пејзажом, климом, инфраструктуром, услугом и цјелокупним боравком у Југославији задовољан је и Ги Руфос (45), апотекар из Белгије који је у првој половини јула љетовао на „Словенској плажи“. Није, међутим, задовољан тиме што нико не говори француски, што је сувише буке послује попоћи, што нема новина на француском (а има пуно на енглеском и њемачком), и предлаже да се побољша исхрана, да се бијело вино служи расхлађено и да буде много мање буке послује попоћи.

Припремили: И. Магду и

В. М. Станишић

● ГОСТИ ПИШУ

А СТОЛИЦЕ ЗА ДЈЕЦУ?

„ЈУГОТУРС“ Лондон је рекепција хотела „Сплендиј“ у Бечићима прослиједио писмо Ц. Ј. Јакобса, госта који је боравио у овом хотелу почетком јуна. Преносимо га са жељом и захтјевом да се примједбе и предлози гостију што више прихватају. Јер, вјероватно су у праву, као што каже она стара туристичко-угоститељска пословница.

Драга господо.

Ово писмо пишем у склају са захтјевима из вашег учиника, с циљем да истакнем одређене аспекте годишњег одмора проведеног у хотелу „Сплендиј“ који је био прави ужитак.

У намјери да препоручим Југославију и хотел „Сплендиј“ својој породини, желели бисмо да знамо зашто нема високих столица за дјецу у ресторану?

Друго, зашто у тобожњем мирном хотелу музички састав свира тако гласно? (У ствари хотелска забава не би смјела бити сасвим мрдна, тј. преглесна.)

Жеља нам је да истакнем изузетност у начину на

који су рецепционер по имену Зоран Недовић и ваш „Јутотурсов представник Драган Шћекић обављали своје дужности. Били су увијек пријатни, најсмијани, ефикасни и од велике помоћи у сваком виду. Можете бити поносни што они раде за ватрушку кућу.

С поштовањем

Ц. Ј. Јакобс

ФОТОГРАFIЈE У ОВОМ БРОЈУ:

- РАНКО БАШАНОВИЋ
- МЕНСУД КРПУЉЕВИЋ
- МИЛОРАД ТОДОРОВИЋ
- МАРИЦЕЛА ШУЉАК

РИБА БЕЗ ИМЕНА

НАШИ суграђани Пере Франета, Небојша Хадић и Момо Франета, имали су недавно необичан улов. Ухватили су на удицу (дебљи не пајлони 0,80) иза острва Свети Никола необичну рибу. Рибу којој нијајстарији будвански рибари и познаоци морских дубина не знају име. Истине неки су говорили да је ријеч о риби која се зове „мјесец“, „морски миш“ и слично, али по свој прилици ништа од тога

није тачно. У помоћ су позване и књиге, енциклопедије и други „морски приручници“, али риба није идентификована.

Необични улов био је тејак 53 килограма. Месо је бачено (какву све је од хрскавице) па остаје ова слика фотографија као „спомен“ на необични улов, која ће можда некоме послужити за идентификацију овог необичног становника мора.

С. Ш. Г.

Рибари са необичним уловом

● ШЕТЬЊА ГРАДОМ

РУЖЕ БЕРУ, ЗАР НЕ

Осврнемо ли се уназад, и осматримо Будву прије дводесет година па је онда упоредимо са данашњом пријетићем драстичне разлике. Све дивно функционише — улице су чисте, паркови „подишишани“ — цвијеће на сваком кораку — једном ријеју — живот! Кајку — на пивоу. Град театар зрачи опет неком посебном свјетлошћу, и даје Будви специфичну драж. Међутим да завиримо мало и у унутрашњост љепотице Јадрана. У ма коју зграду да свртимо — прво што ће вам се задржати поглед су исписане пароле по зидовима, поломље и штекере и нечистоћу. Из подрума доприре задајате воде, а из појединих чак и канализације. По трањацима испред плажа „простри“ туристи апсорбују суше ваздуха. Тик уз њих леже предивних рука. Онда се нека госпођа, или пак госпођица сјети како би могла дно те љепоте присвојити, и сасвим хладно крви набере велики бујет.

Излазимо у шетњу. Од комплекса „Словенска плажа“ до хотела „Авали“ и „Могрен“ на трговима и дуж читавог шеталишта излажу слике и раде портрете дводесетак умјетника. Избор је разноврстан. Најжалосније је то што кич пролази много болje од слика академских сликара и младих талентованих умјетника. Порез и за једне и за друге, потпуно исти, па једни другима упућују: „Парола — снажи се“. Тик до њих палете „попнуде“ се проширује. Древне роде и магарчићи и даље су главни сувенири који се носе за успомену на проведено љето у Будви. Ко се стапа о свему томе, и зашто не постоје изложбене просторије налик на мале приватне галерије у којима би се вршила селекција и у којима би љубитељи умјетности задовољили бар своју знатижељу с обзиром да им цефови нијесу баш предубоци?

С. Кацађа

ОБЈАШЊЕЊЕ

ОВАЈ број „Приморских новина“ предат је у штампу 25. јула и требао је да изађе прије 1. августа. Због дужовања и неплаћених рачуна за штампање листа, као и других послова у штампарији „Обод“, „Приморске новине“ непланирано касне нејељу дана.

Редакција ће, као и досад, настојати да лист благовремено предаје у штампу, али док год се не ријеши питање финансирања „Приморских новина“, могу се очекивати оваква или већа кашњења.

Редакција

● ИЗ РЕПОРТЕРСКЕ БИЉЕЖНИЦЕ

НОЋУ ТЕЧЕ – ШАМПАЊАЦ

ИСПИСАНЕ су о њему и гостима његовим бројним репортажама, путописи, пјесме и приче, па и књиге чак. Писали су их наши људи, али итекако и странци, знатни и мање познати. Они који су се одмарали на његовим пјешчаним плажама црвеним од камена црвеног којег воде ваљају ка обали, купали су се у мору као азур плавом, слушали нечујну музiku камених куба на хридима морским. Они који су одмарали у модерним апартманима који се скривају иза малих прозора са древним шкурама, одушевљавали се чаролијама кувара, спретностима конобара, љубазностима домаћина и рецепционера...

Није тешко погодити; о граду-хотелу је ријеч. О Светом Стефану. Свецу туристичком са златним ореолом, који је заштићен знак турizma црногорског. И југословенског.

Пошли смо му у посјету, свјесни да је новинару веома тешко, немогуће чак не поповити се, не рећи бар дио онога што су већ други реклами. Баш зато што су много тога реклами.

Но, основни циљ нам је био да, колико је то репортеру могуће, пренесемо дио атмосфере ових врелих дана љета из нашег најпознатијег љетовалишта. Да пером ухватимо туристички тренутак свеца нашег, туристичког.

И, не замјерите, јер то је изгледа немогуће избеги, почевши бројкама. Оне кажу да је свих 220 кревета у граду-хотелу попуњено. Странцима, јер овде наш гост стиже само да прошета, види тај „туристички град“ којему се све зна“, да скваси ноге у мору испред полуострова. А наш гост је само имјерник пролазник зато што су сви цјеновници овде исписани у доларима, што су полупансиони скучи, ванпансионске услуге такође, што једноставно наш човјек нема пару да овде ље- тује. А и тих пролазника, знатиљељника је све мање, јер ове сезоне портиру на улазу у град треба платити чак 12.000 динара. То је цијена улаза...

Да појаснимо: за те паре се може разгледати град- хотел, попити, кафа, сок или пак неко домаће жестоко пиће. А када смо већ код пира — сва жестока пира коштају 5000 динара, толико исто се даје за кафу, сок или, рецимо, пиво. Страна пира су већ друга прича — треба дати и цијелих 20.000 динара за неки добар ковјак (чашицу, да не размишљате о некој другој величини). Ко ће пак да се части правом, врхунском боцом шампањца треба да плати чак 350.000 динара. Дакле, да издвоји цијелу, још увијек у црногорским па и југословенским размјерама, осредњу плату.

Па пију ти се коњаци француски и шампањац из Бретање?

— Наручују гости и једно и друго и треће, настоји да нам објасни тренутну ситуацију Урош Кркотић, један од шефова на терасама града- хотела, млад али искусни угоститељ који је ове сезоне „прекомандован“ из Будве на Свети Стефан. — Дешава нам се да се за ноћ потроши и по дводесетак боца најбољег француског шампањца, тог који кошта мјесечну плату. Скупе ствари овде имају проџу. Не љетос, не од јуће. Увијек је тако било, такав је Свети Стефан. Траже то гости његових апартмани који не сматрају да је скуп популацион од 85,95 или 115 долара. Који такође не сматрају да је скupo када за добро пије дају суму од које се намира врти у глави (и када смо тријезни).

А ко су онда садашњи гости града- хотела?

Има их из разних крајева, Њемача највише, Енглеза, Европљана углавном. Американаца је мање него ранијих година када су били главни гости. И најбољи гости о којима се овде прича са призвуком постале су, сјете. Јер били су изванредни потрошачи, мало можда више размажени од других, али галантни.

Но, још увијек дође богати „амер“ о којему се прича међу особљем у топлим предвечерјима. Тако је недавно ту, у чуvenој вили 118, боравио брат познатог Американца Џорџа Буша, чувени бизнисмен. Трошio је доста, и задовољан отишао. Дао је извјесне сугестије домаћинима који су на њега оставили лијен утисак. С циљем да опет Американци овде буду гости „памћен“, да се не паничи ако је празно педесетак кревета (па и више) и у шипицу, да се не трчи за гостима било каквим да би се све попунило. Јер овде статистика, пика- да није била мјерила добре сезоне. А најжалост, сала је све више „у употреби“ баш је, стадољеље гостију из пребукираних хотела. А то више смета него користи.

И, нема сумње да ће домаћини, искусни и вриједни туристички радници, који ипак немају разлога за пессимизам било које врсте, смони снаге да опет привука најбоље госте, индивидуалце богате и познате. Да се ту на тијесним каменим улицама сријећу опет глумци и писци, шеици и старателе, конгресмени и престолонаследници, принцице и индустриски магнати, спортисти и авантуристи и луталице пуних цепова.

Саво ГРЕГОВИЋ

Сезона је узела залет: у подне испред „Авале“

● ИЗЛЕТИ

Речени на ГУВНУ

ТУРИСТИЧКЕ агенције хотелским и другим гостима који у љетовалиштима на нашој ривијери проводе одмор нуде одлаксе аутобусима, бродовима и бродићима на излете на више праваца. И, сви они су излетницима на свој начин интересантни, па многи и по други пут уплате излет. До села Куљачи и манастира Режевићи, или до плаже Дробницијесак.

За сваки излет је предвиђен други програм. За овај до манастира Режевићи где дјевојчице и дјечаци обучени у народне ношње госте сачкују са погачом сољу и лозом, азимом ракијом, нуде се специјалитети са роштиља који се спремају на лицу мјesta, вино и друга пира. Ту су оркестар и млади фолклористи који наступају на манастирском гувну, и на отвореној сцени обилато бивају награђени аплаузима присутних. „Предвиђено“ је и да се излетници ухвате у коло, и мало ко изостане да не покуша да заигра. Све се то „овјековијећује“ фотографским апаратима.

Руководилац екипе кувара и сервисера која брине да се ниједан гост са изleta случајно не врати нездовољан, искусни угоститељ Свето Ђурашевић, каже да није било случаја да гост пожали да му на овим друштвима није било — потаман. Ограничења нема ни у јелу нити пићу, па пјесма не престаје све до повратка у хотел. Каже нам да странци за излет у Режевиће и у Куљаче плаћају четрдесет западноњемачких марака.

Д. Новаковић

РИЈЕЧ, ДВИЈЕ О КАМПОВИМА

УКУПНИ смјештени кампацитети свих кампова у саставу ОУР „Будва“ су 3.200 камперских јединица. Готово сви су лоцирани на изузетно атрактивним мјестима, уз саме пјешчане плаže. Ипак, техничка опремљеност не задовољава савременог кампера.

На неколико сједница Радничког савјета ове ОУР дosta се говорило о камповима, њиховим проблемима и свим што је везано за овај вид туристичке понуде. Ове године уложена су значна финансијска средства за опремање кампова. У Буља-

рици, Црвеног Главици, Ваљи, Авали и Јазу, асфалтирана су прилазни путеви и изградjeni санитарни чворови, дотирани су ресторани уређене плаže. Након ових радова створена је могућност за квалитетније пружање услуга.

Посјета туриста је далеко испод прошлогодишње. Овај пад посјете се различито коментарише. Ипак, највећи кривач за слабу посјећеност је пад животног стандарда туриста, али је на то утицала и вишегодишња слаба услуга.

Г. С

● НОВИ ТУРИСТИЧКИ ОБЈЕКТИ

Виле у Подкошљуну

ЗАЈЕДНИЦА за одмор и рекреацију радника из Београда, на подручју од Чаньа до Ровиња располаже са више атрактивних објеката. У свим објектима одмор ће провести више хиљада радника и чланова њихових породица. Ова Заједница ра сполаже и са неколико објеката и на подручју општине Будва и то хотелског типа „B“ категорије. Објекти су хотели „Парк“ (350 кревета), „Шумадија“ (320) одмаралиште „Петко Миљевић“ (100). Од прије неколико дана ова заједница је била отворена за још 400 кревета апартманског типа.

Комплекс вила смјештен је на веома атрактивном подручју у насељу Подкошљун и изграђен је за рекордно вријеме. Заједница је за ову сезону закупила у домаћој радиности око 300 кревета, а исхрану организовала у својим ресторанима.

— Заједница је организација одмора радника почетком јула примила је прве госте у новоизграђеном ко-

мплексу вила „Парк“. Средства за изградњу вила обезбједила је СОУР Здружене електропривреде из Београда, а извођач радова је ГРО „Ратко Митровић“ из Београда са бројним кооперантима. Опремање је извршила „Техно-опрема“ из Београда. Виле су изграђене за годину дана, рекао је директор хотела „Парк“ Милан Јовановић Ђурашевић. — Комплекс се састоји од 12 о-

С. Гленца

● НАШИ СУГРАЂАНИ

ЦИО ВИЈЕК С МУЗИКОМ

ПОСЛИЈЕ шездесет година бављења музиком, од чега се тридесет четири године налазио за диригентским пултом, из активног музичког живота повукао се наш суграђанин, Љубо Урбан. Диригентску палицу капелника Градске музике предаје млађем од себе, Павелу Аксамиту, уз обећање да ће ако устреба у свако доба прискочiti у помоћ, а оркестар је њему у част у приступу неколико стотина мјештана и туриста, извео опроштајни концерт.

А на опроштају је, уистину, било свечано: ред музики, ред аплауза, па опет музика и аплауз, и, на крају,

● ЗАПИС О КАПЕЛНИКУ ГРАДСКЕ МУЗИКЕ ЉУБУ УРБАНУ, КОЈИ јЕ НЕДАВНО ДИРИГЕНТСКУ ПАЛИЦУ УСТУПИО МЛАЂЕМУ

— Увијек се радило на аматерској основи, ентузијазмом и љубављу према музici, уз стално присутију жељу да град има своју музiku. А велика је била част бити њен члан. То су могли бити само најспособнији, и то је тражило рад и упорност, не ријетко и одрицање, каже Љубо Урбан.

Један је од малог броја оних упућених у развој музичког живота у Будви. Године 1886, упознаје нас он,

без обзира на пријетње, застрашивања и слично. Од седамнаест чланова колико је оркестар тада бројао, у НОВ их је било дванаест од којих су тројица погинула, а остали су били затварани.

Слобода је дочекана уз звуке инструмената који су четири године мировали и од тада се ништа важно и значајно у Будви није могло дододити без учешћа Градске музике. Оркестар је гостовао у свим мјестима од

Предаја диригентске палице

ју, слављенички букет свјежег цвијећа. Било је и онога још љепшијег — музике и пјесме за „своју душу“. ријечи захвалности и поштовања — и пољубаца.

Члан оркестра Градске музике постао је као деветогодишњак, а први и једини учитељ био му је Антон-Тони Скутари, бријач. Од тада па до данас музицираје на клавиру и оргуљама, на гитари и мандолини, а диригентску палицу је у рукама држао скоро три и по деценије. Као музичар педагог у умјешности извлачења тонова, обучавао је пре ко 160 младих, од чега су се њих двадесет осам активно бавили музиком.

Основан је први виолински а 1902. први мјешовити тајмбурашки оркестар. Културно-умјетничко друштво „Слога“ је основано 1906. године и поред музичког било је носилац развоја цјелокупног културног живота у граду.

Градска музика је, саопштава нам наш саговорник, последњи наступ уочи другог светског рата имала 27. марта 1941. године на челу демонстраната који су скандирали „Боље рат него пакт, боље гроб него роб“. Послије тога сви инструменти су посакривани, и на упорно инсистирање окупатора да се изнесу на свијетло дана то није урађено,

Д. Новаковић
снимила: Марцела Шульјак

Овако је свако вече на Цитадели

● ИЗЛОЖБЕ

ЦИУХА У МОДЕРНОЈ ГАЛЕРИЈИ

ПИСАТИ о Циухиној умјетности значи неизбјеглио се дотаћи појма који посредно садржи одређен степен вриједности, вреднован, прије свега, оригиналношћу израза и спонтаним, самосвојим ликовним осјећањем. Као какав лајт-мотив ово одређење пројима највећи број умјетникових радова било да су акварели, графике или уља. Исто се дешава и на будванској изложби која свакодневно привлачи велики број посетилаца.

Еминентни представник наше послијератне умјетности, Јоже Циуха, своје сликарско оброзоавање стиче на Академији за ликовну умјетност у Јубљани, специјализирајући и зидно сликарство код проф. Славка Пенгова. Бројна студијска путовања широм свијета утицаје на формирање космополитског става присутног у животу и умјетности овог врсног ствараоца. Крајем педесетих година борави на Рангунском универзитету студирајући будистичку умјетност и филозофију. У исто вријеме обилази Индију, Индонезију, Пакистан и Камбоџу. Каснија путовања по Јужној Америци омогућила су му упознавање са индијанском цивилизацијом. Тако ће дrevne културе разних изворишта остати за сликара трајна инспирација којом је пројектето комплетно његово стваралаштво. Посебно ће богато македонско наслеђе пробудити у њему дубоко интересовања за византијску умјетност и Исток. Познат по великом броју значајних самосталних изложби у земљи и иностранству, пет година је водио семинар за слободно сликарство на Међународној летњој академији у Салзбургу. Упоредо са сликарством, Циуха се успјешно бави и литературом, посебно поезијом и путописом.

Циухино сликарство, дијелом представљено на будванској изложби, садржи особену маштовитост изражену преко истањаног осјећања за декорativnost која у својим бујним метаморфозама дотиче границе надреалистичког. Несвакидашњи спој надреализма са често хиперреалистички израђеним ликом у оквиру затворене композиције слике, карактеристичан је посебно за графике које снажно привлаче око, задивљујући пластичном перфекцијом. Префинијен осјећај за колористичкије вјеште је усклађен са златним детаљима, или посматран из које се обично хребту човјеколики обриси истакнутих руку, достојанstvenih и мистичних покрета. Умијењем изузетно обдарен стваралачке личности, Циуха успијева да на сасвим оригиналан начин визуализује архетипове разнородних тематичких схема у архетипну тему слике. Ритуали бића неког давног прародства у трагању за сунцем као симболом смисла цивилизacijskog развоја, не ријетко су тематска окосница Циухиних ликовних размишљања. Посебно се издавају својом чудноватом љепотом циклуси кроз које зрачи трансцендентална снага византијске умјетности иконе. С друге стране, изванредном интуицијом и убацивањем препознатљивих елемената који одређују тренутак до кога је доспјио наш цивилизацијски развјитак, умјетник спаја прошлост са садашњошћу, садашњост са будућношћу, провлачећи нит критичког преиспитивања пута којим је човјечанство кренуло од претпоставке свог постојања до данас.

Чини се као да Циухина умјетност директно израста из ријечи Лазара Трифуновића посвећених суштинском значењу модерне слике: „Управо због тога што је сликарство стваралаштво природом свог бића индивидуалан чин, могућности да се досегну виши циљеви, а пре свега дух времена, мања је тамо где се механички пресликава постојећа стварност, а већа тамо где се дубоко понире у личност до архетипских садржаја и психичке енергије, до тих дубоких слојева у којима се врши ферментација прошлог, садашњег и будућег времена“.

Луција ЈЕЛУШИЋ

ЦРТЕЖИ
САВЕТЕ МИХИЋ

У ГАЛЕРИЈИ „Аркада“ у туристичком насељу „Словенска плажа“ од 12. до 24. јула приређена је изложба пртежка Савете Михић, београдског сликара, члана УЛУС-а и Италијанског удружења ликовних умјетника АРТЕЛИТЕ 2009. Њене слике и цртежи налазе се у колекцијама и музејима у земљи и иностранству, а поједи више групних имала је и петнаест самосталних изложби (Беч, Београд, Москва, Штокхолм, Њујорк, Милано, Вашингтон, Лондон, Чикаго, Марибор, Крагујевац, Зрењанин, Сомбор). Изложба у Будви је и прва

АУКЦИЈА
МИЋА ВУЈОВИЋА

На тераси ресторана „Знак питања“ у Старом граду 15. јула је отворена аукција изложба слика и скулптура академског сликара Мића Вујовића. Изложба је отворена поводом 25 година боравка и рада сликара у Будви, а специфичност ове изложбе је што су сваког дана изложени други радови.

Посебно занимљива је скулптура „Рањени бик“ од зеленог камена и жељеза, коју је Мића Вујовић посветио обнови земљотресом порушене старе Будве.

В. М. С.

НОВЕ КЊИГЕ

СТАТУТ СТАРЕ БУДВЕ

ЈУЛА 1988. године наша културна јавност постала је богатија за једну нову књигу под називом „СТАТУТ БУДВЕ“ („СРЕДЊОВЈЕКОВНИ СТАТУТ БУДВЕ“).

Књига је објављена у библиотеци АНАЛИ БУДВЕ, а овај хвале вриједан издавачки подухват реализовао је, у оквиру свог програма издавачке дјелатности, ИСТОРИЈСКИ АРХИВ БУДВЕ. Средства за издавање књиге обезбједили су Будванска основна банка и Самоуправна интересна заједница културе и науке наше општине.

Књига која је пред нама представља друго, допуњено издање књиге „СРЕДЊОВЈЕКОВНИ СТАТУТ ГРАДА БУДВЕ“, која је такође била објављена у библиотеци АНАЛИ БУДВЕ 1970. године.

Друго допуњено издање СТАТУТА садржи интегрални текст превода Статута са италијанског језика и скраћени текст предвора аутора Николе Вучковића. Осим тога у овој књизи је објављен и критички текст Статута на италијанском језику, према којем је урађен текст превода, збирка од 27 документа на латинском и италијанском језику који се односе на Будву, краји предговор на италијанском језику, Index rerum alphabeticus i Glossarium који је објавио Шиме Љубић у књизи „STATUTA et leges civitatis Budvae, civitatis Scardoniae et civitatis et insulae lesinae, Monumenta historico — iuridica Slavorum meridionalium, pars I, vol 3, JAZY, ЗАГРЕБ 1882—3.“

Аутор предвора и превода Статута, Никола Вучковић, врсни правник и посавалац Статута и историје Будве, захваљујући чијем пионирском подухвату у првом реду имамо да захвалимо за ову књигу наших предака, нажилост није више међу нама (преминуо 1981. год.) да заједно подијелимо радост поводом излaska из штампе другог, допуњеног издања Статута Будве.

Свакако да су вишеструки разлоги опредијелили и-здавача да објави ову књигу. Повољне оцјене првог издања, као и изражени интерес јавности за ову публикацију (тираж давно растројат) су несумњиво убедљиви разлози.

СРЕДЊОВЈЕКОВНИ СТАТУТ БУДВЕ ПРЕВОД И ПРЕДГОВОР: НИКОЛА ВУЧКОВИЋ, ПРИРЕДИЛИ: МИРОСЛАВ ЛУКЕТИЋ И ЖИКА БУЛУКЛИЋ, ИЗДАВАЧ: ИСТОРИЈСКИ АРХИВ, БУДВА, 1988, 256 СТРАНА

Дијелови међутим, становите аутора превода и пре говора да је будвански Статут поред каторског, један од најзначајнијих средњовјековних правноисторијских споменика са подручја Црне Горе, мишљења смо, да је прије свега ријеч о спасавању од заборава нашега вејкога, или по значају не процењивог научног и културног блага. Сувешти је доказивати да култура сваког народа почива на баштини коју су за собом оставили предци. У ту ризницу прошlostи спада свакако и средњовјековни статут града Будве.

Зато овај изузетан издавачки подухват скватамо и као одавање дуга према нашем историјском наслеђу, јер како рече пјесник: „kad прошlost не свијетли, будућnost је тама“.

Будвanski Статут, у текstu какав је дошао до нас, настао је у доба спрског царства (према мишљењима већине историчара за вријеме цара Душана) и према многим мишљењима предстаља прву кодификацију будванског права.

Статут је био у примјени веома дugo. Примјењиван је и у XIX вијеку, до момента кад је Аустрија увела примјену својих законова.

Статут има 295 поглавља од којих је 12 датирano.

У Статуту су заступљене све гране права. Најбројније су одредбе из грађанској права, нешто мање је одредби из административног права, а најмање из кривичног права. Доста бројне су и процесно-правне одредбе.

Као посебно занимљиве издвајамо одредбе Статута о судском уређењу и судском поступку које између остalog показују да није само заборављена прошlost једина инспирација за појављивање оваквих књига. Ради се наиме и о садашњости. Зар и данас не звуче пророчки ријечи записане у 87-ом поглављу Статута „O суђе-

њу“: ... да судије морају судити свима онима који од њих траже правду, и то објективно у складу са Статутом а не пристрасно, из мржње или за мито, већ пра ведно“, као и ријечи из Душановог законника, који је такође примјењиван у Будзаконику, право, како пише у Законику, а да не суде по страху од царства ми“ (172. „o судјама“).

Највећи идеал сваког људског бића је да живи под владавином права, у правној држави, да не стражује од промисловности, пристрасности, подмитљивости итд. оних који закон, а не топуз држе у рукама.

Ова поука о суђењу није упућена само љима на које се закон примјењује, већ и онима који закон примјењују, а то су правници. У неправној држави могли би то постати и политички монхици, којима ништа није свето, а најмање поштовање закона. Све њих треба подсјетити да је у старом правничком језику ријеч ЗАКОН писана великим словима. А данас?

Слободан П. Франовић

УПИСНА ГРОЗНИЦА

ПРЕДНОСТ ДОБРИМА

ИАКО нас од почетка школске године дијелију још попа љетњег распуста основници и средњошколци већ размишљају о томе шта их очекује у септембру. „Грозница“ око уписа у средње школе, па су ове године у првом разреду формирана одјељења кувара, конобара, туристичких техничара и инокреспондената, а у трећем разреду одјељења кувара, конобара и туристичких техничара. Међу ученицима најпопуларније је занимање туристички техничар. Зато постоји могућност да се у првом и трећем разреду формирају по једно одјељење турристичких техничара. Да ли ће ова одјељења бити формирана знаће се тек на почетку школске године.

МИЛОШ РАДУСИНОВИЋ

ГОЛАЋ

(ТРЕЋА НАГРАДА НА КОНКУРСУ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“ ЗА ХУМОРЕСКУ)

Мушан Дојкић, иначе домар зграде Б-15/Т у новом дијелу Даворграда, поче једног дана да се сасвим сунчи у дворишту. Вијест о томе, наравно, прво разнесе комшијска дјеца. Затим и жене. Заносиле су главу, пљувале на њега, говориле да је смртнуо с ума, али се ватра разгорјела тек кад су се службеници с послом враћали кући.

— Бре, ћубре једно! — реаговао је начелник комуналног одјељења друг Бркан Савић. — Сви ћемо камен на њега, колико год нас је ту.

— Срамотничче! — гласно је опсовала Перса Којић.

— И манијак је, сад сам се сјетила! — тврдила је ћерка директора Банке, Наталија Крстић. — Једном ме је уз степенице за косу повукао. Знаете како безобразно погледао?

— Линч! Линч! Шта се ту чека?! Ево ја ћу прва штапом.

— А конгрес голаћа у нашој земљи, шта је то?! — рече Триво Уводић.

— То су девизе, то је друго. Политика!

— Да, За голо дупе. Пустите човјека на миру. Мушан на све није одговарао, смјешао се само. Окретао сунцу час једну час другу страну тијела. Уживио.

— Мушане Дојкићу!

— Знам, није лијепо, то хоћеш да кажеш?! А је ли, начелничче, што ти онакав стан? Сто осамдесет квадратних, троје вас. Кућа од оца у граду. Није битно на кога се води. Зна се ко прима кирију. Викендницу на мору. Чак собу за пудлицу.

— Мушане, овај... хтједе нешто да каже Милка Полин.

— Ти, другарице, завежки. Имаш кажеш одраслу ћерку. Смета ти моје држање. Свако вече се цмакаш с туђим човјеком. Сад ћу и њега прстом. Пред свима.

Ти с оним из Радија, је ли тако, Радојка?! А циље миље с мужем. Ти, жутокљунац, још нијеси ни ушао у школу, преко дјељаста јединица дао си дјеци којој предајеш. Сад их спремаш у подруму зграде, зар не?! Узимаш по дјељаста хиљада. Помножи то по ученику. Па толико не заради за то вријеме ни један учионик. Знали ли ћа би то исто могле веза!

Танасије Булићу, сметам и теби. Што оно ти имаш од школске спреме? Два уха! Лично си ме откуцавао надлежном мјесту. Зашто не пођех па не кажеш да крадеш струју?

Светозар Рајић је лопов. Супер лопов. Друга је ствар што га је суд поново ослободио, ја знам зашто. Нека ме тужи за увреду части. Он и његов суд.

Никола Јолићу, и ти имаш против. Покажији разлог за било коју ствар у кући — за персијски ћилим на примјер, за тенхи, за двотарифно бројило, регал, телевизоре у боји. Па кола на поклон зету, намјештаји, крканлуци, путовање по Европи, Девизе. Кредит на сто година од фирме.

И сви ви обучени. Једино ја голаћ. Сиктер са сунца, бре!

број оних који због лошег усјења у основној школи нису били у могућности да ња. Међу њима је и велики се упишу на жељено усјење. Занимљиво је да су средње школе у Србији, због великог интересовања, на неким смјеровима већ ове године увеле полагање пријемних испита.

Средњошколски центар у Будви има велики прилив ученика не само из Будве, већ и из Петровац, Котора, Тивта и Бара. Интересовање за туристичко-угоститељска занимања све више расте, па су ове године у првом разреду формирана одјељења кувара, конобара, туристичких техничара и инокреспондената, а у трећем разреду одјељења кувара, конобара и туристичких техничара. Међу ученицима најпопуларније је занимање туристички техничар. Зато постоји могућност да се у првом и трећем разреду формирају по једно одјељење турристичких техничара. Да ли ће ова одјељења бити формирана знаће се тек на почетку школске године.

Ученици из Тивта, Котора и Бара који похађају наставу у Будви пријатно су изненадили демократизацијом односима између ученика и професора. Често ученици воде главну ријеч на наставничким вијећима, а и-узетно је јака и добро организована Заједница ученика центра (ЗУЦ) чији је предсједник лани била Весна Медиговић, одлична ученица другог разреда заједничких основа. С друге стране треба похвалити ред, дисциплину и хигијену који владају у школским центрима Тиват и Котор. Међутим, највећи проблем центра у Тивту, Котору, Бару и Будви, је велики број изостанака, нарочито неоправданих. Овај проблем постаје актуелан и у основним школама.

И на крају рејимо да су добри ученици из Будве исто тако добри ученици и у Котору и зашто онда неправедно тврдити да више вредни двојка код професора Школског центра у Котору, него петица код професора Средњошколског центра у Будви.

Милица Паповић

ГРАД ТЕАТАР '88

ДОДАТAK „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

● ХРОНИКА ФЕСТИВАЛА

УСПЈЕХ „МЛАДИНСКОГ“

ФЕСТИВАЛ Град театра „ухватио“ је ритам. Програм тече континуирано и организаторе ништа не може изненадити: Ни техничке потешкоће, ни искључења струје, нити било који „други“ разлози. Тако хроничару остаје да приблизи оно што се дешавало од претходног јављања. Видјели смо још три представе Словенског младинског гледалишча из Љубљане и све три су биле врхунског естетског нивоа. И све три су, од стране публике, изузетно добро прихваћене. Познато је да је „Младинско“ једна од најбољих југословенских позоришних кућа, театр који има сјајан глумачки ансамбл и окупља најбоље домаће редитеље. Овог пута видјели смо представе двојице редитеља, можда и најбољих: Вита Тауфера и Љубице Ристића. А када су представе врхунског естетског дometа, иако се играју на словеначком језику, и језичка баријера је лако премостила. Интересантно је споменути да се једна представа, скоро у читавом свом току, одиграла на српскохрватском језику. И на крају, када је о Словенском младинском гледалишчу ријеч, можемо само пожељети да и сљедеће године буду фестивалски гости.

Када о концертима класичне музике размишљамо одмах се присјећамо сјајног концертног простора у цркви Свете Марије. Иако незавршена ова црква својом сјајном акустиком пружа умјетницима велике могућности а слушаоцима употребу доживљаја. А наступали су са многу успјеха све млади, изузетно надарени, умјетници Весна Станковић и Татјана Шурева, Рита Кинка, Мајкл Флаксман (Сједињене Америчке Државе) и Нада Кецман, Маја Јокановић и Лина Романо (Италија), Александар Сердар... Сјајан концерт одржао је, на Цитадели, ансамбл за рану музику „Ренесанс“ и за своје виртуозно свирање и пjeвање награђен је бурним аплаузом. Био је и враћања на бис.

И на балетским вечерима било је пријатно: премијерице изведен балет „Тибетанска књига“ у фестивалској продукцији и у кореографији младог Дејана Пајовића. Угодне вече приредили су и чланови балета Словенског народног гледалишча из Љубљане. Био је то колаж балетских нумера од класичног балета па дјелимично и до плесног театра. Обавезни смо уписати у хронику и двије врло квалитетне представе произведене у Центру за културу из Загреба, а режираше од стране младог, талентованог, самосвојног, редитеља Бранка Брезовића. »Shakespeare the sadist« и „Зашто смо у Вијетнаму, Мини?“. Рађене су на добро познат, у добром смислу те ријечи, Брезовчев начин. То је постмодернистичко схватање театра, сублимација свих умјетности и свих позоришних стилова, иронизовање на рачун свих постојећих друштвених и моралних норми, представе које гледаочеву пажњу у интензитету држе од почетка до краја.

Очекујући наставак фестивалских догађања не можемо да се, по познам који пут, не присјетимо ужасно гласне музике која допире са околних тераса и која омета чак и концерте који се одржавају у затвореним просторима.

Веселин Радуоновић

Балетске представе су добро посјећене

● ЗА „ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ“ ГОВОРИ ХУАН ОКТАВИО ПРЕНС

НЕ ВОЛИМ ДА САЊАРИМ

У ЈУЛУ је на „Тргу пјесника“ као први овогодишњи инострани пјесник стихови читao Хуан Октавио Пренс, Аргентинац југословенског поријекла, чији су се родитељи у тој далеку земљу из Истре упутили даље 1928. године. Наш језик чакавског изговара прво је научио од своје мајке, и данас је добар познавалац српскохрватског језика и југословенског пјесништва. Саставио је и превео на шпански шест антологија југословенске поезије, издатих у Буенос Аиресу, у Перуу и Венецуели. Својевремено је шпанску књижевност предавао на Филозофском факултету у Београду, а сада то чини у Трсту. На Филозофском факултету у главном

граду Аргентине предаје теорију књижевности.

Овај педесетогодишњак је прву пјесму написао у шеснаестој години и до сада је на шпанском објавио седам збирки пјесама, у Аргентини, Шпанији и Чилеу, затим је дан роман, збирку приповједака и три књиге есеја.

О свом стваралаштву каже:

— Пиши поезију са англодским призвуком, стога није чисто лирска, а како избегавам употребу испротре бних пријеђава језик којим своја осјећања изражавам је дјелимично тврд, боље рећи крут. Кроз поезију углавном желим да откриjem односе међу људима, и, с друге

злази у двадесет хиљада пријерака, чим се појави, најпросто се разграби. То је тренутно необично важно за даљи развој започетих демократских слобода код нас, прије свега, развоја и напретка земље истиче Хуан Октавио Пренс.

О Будви и њеном Тргу пјесника каже:

— Стих је од памтивијека, био је начин памћења, био је од битне важности за сва кодневни живот човјека, и са човјеком нераскидиво везан. Пошто је стих био и на чин информисања међу људима, траг пјесника чинили су заправо један појам.

Ово што се у Будви дочара, додаје он, је дивна иницијатива. Ово ни мало није слично, а то је необично добро, фестивалским окупљањима пјесника — када свој стихове споште, па се разидују. Овдје пјесник може са публиком да успостави непосредан контакт. Једини недостатак је што публика нема навику да преко дијалога успоставља директни контакт са пјесником, па то говори да се поезија удаљила од људи. Но до тога времена неминовно мора доћи, и организатори ових сусрета томе морају да допринесу, примјеђује наш саговорник.

Од њега смо сазнали једну, за нас занимљиву, ствар. Наиме, од три стотине хиљада Аргентинаца југословенског поријекла мали број њих је укључен у практиче културних збијања у нашој земљи. Разлог је, истиче он, тај што је прва генерација досељеника била неписмена. Сада стасавају младе генерације које су се школовале, па поред интересовања за културна збијања у Аргентини, траже све више информација о културним и друштвеним збијањима и токовима на другим мериџијанима, па и у постојбини својих предака.

Тиме ће још више допринијети сматра Хуан Октавио Пренс, успостављање међудржавних веза између Аргентине и Југославије, а потписан је и уговор о сарадњи удружења књижевника државију земаља.

Драган Новаковић

Х. О. Пренс

● НАШ ГОСТ: БРАНИСЛАВ МИЋУНОВИЋ, РЕДИТЕЉ

„ХАМЛЕТ“ — ДОБРО ПРИХВАЂЕН

БРАНИСЛАВ МИЋУНОВИЋ позоришни редитељ живи и ради у Београду. Асистент је на факултету Драмских умјетности. Режирао је у скоријим београдским позориштима и у многим крајевима Југославије. Ево га и у Будви, на фестивалу Град театар, као редитељ представи „Хамлет у Мрдуши Доњој“, заједничкој продукцији Зvezdara театра и Град театра. Будванска премијера је одржана, било је пријатно вече. Цитадела је била препуна публике, многи су остали без улазница. То је „птик“ лага, права фестивалска представа, која ће се гледати и коју ће публика вољети.

● Примјере су одржане и у Београду и у Будви. Каракви су Ваши први утисци?

— Изврсно су прихваћене. Ми смо на тим премијерама осетили да ће представа, имати добру комуникацију са гледалиштем. То је уосталом и био циљ, да се на неки срећан начин стекну и умјетнички и производни елементи јер Зvezdara театар није дотирано позориште. Просто, за Zvez-

дару мора да се направи представа која ће бити одиграна барем стотину пута.

● Ово извођење у Будви, с обзиром на нови, отворени, простор, може ли се третирати као нова премијера?

— Ја ову представу осјећам као премијеру, поготову што смо тај језик Далматинске загоре из Брешановог текста „превели“ на црногорски дијалект и ово је први сусрет са публиком која аутентично може да процијени како је тај посао урадио.

● Како „функционише“ представа у просторима стварог будванског града. Да ли Цитадела „прима“ ову представу, да ли се представа уклапа у простор?

— Простор је изванредан. Будва има могућност да забиља и суштински постане Град театар. Толико је тих старих и новооткривених просторова који се просто нуде као један јединствен позоришни простор и у вријеме ових „силовања“ различитих фестивала и назива тих различитих фестивала је мислили да је ово фестивал који

стварно заслужује да се зове Град театар.

● Како, уопште, један редитељ бира текст од којег ће касније направити представу?

— Шта је знам. Код мене је то неко сасвим лично осјећање. Бирај теме које нуди дан и вријеме у којем се живи. Теме су неко довођење прошlosti у данашњи контекст. Теме су са свим личне и што би се рекло, хемијске природе тако да ја не могу да кажем неки рецепт. Вјероватно постоје ридетељи који имају концепт, можда и дугорочан, ја га немам. Идем од представе до представе онако како ја осјећам и како ме која тема плијени.

● Има позоришта која траже редитеља и има редитеља који спреме пројекат па га нуде позоришту..?

— Мени се дешава да ме позоришта зову за одређене пројekte мада је много више оних представа које сам направио на основу онога што сам ја предложио, инспирисан одређеним текстовима.

● Највећи и улози поезије у његовој земљи каже:

— У посљедње вријеме од када је на власт дошла демократска влада, пјесници имају све већу слободу стваралаштва и поезија је све траженија и у животу присуствује. Једини наш лист који поезију негује, и који и-

стране између људи и ствари из свакодневног живота. Не волим да сањарим, јер за мене једино постоји свакодневни живот, а како га кој организује и користи ствар је индивидуалних особености. Свакодневни језик је за мене заправо најузвишенији, па циљ ми је да ријеч буде у служби човјека.

О мјесту и улози поезије у његовој земљи каже:

— У посљедње вријеме од када је на власт дошла демократска влада, пјесници имају све већу слободу стваралаштва и поезија је све траженија и у животу присуствује. Једини наш лист који поезију негује, и који и-

● МУЗИЧКИ ЖИВОТ ФЕСТИВАЛА

ЗА НАЈПРОБИРЉИВИЈЕ УКУСЕ

Са концерта ансамбла РТ Титоград

ПЛАНИРАНО је да 29 концерата класичне музике, програмски распоређених у пет циклуса, уз учешће еминентних југословенских и иностраних умјетника, обезбиједе динамику овогодишњег музичког културног лета. Концерти до сада одржани то и потврђују. Атрактивни амбијент цркве „Св. Марија“ мјесто је где су одржавани готово сви досадашњи концерти, који су, углавном, били добро посјећени. Највеће интересовање изазивао је наступ реномираног, и у свијету одавно афирмисаног, хорског ансамбла „Колегиум музикум“ и диригента Даријке Матић-Маровић. Ово је њихово друго гостовање у Будви након шеснаест година у истој цркви. „Колегиум музикум“, ансамбл изванредне уцјеваности, гласовне уравнотежености и прецизне музикалности приредио је 1. јула цјеловечерњи концерт високог умјетничког дometa изводећи дјела духовне музике (Обредне пјесме опус 28 за женски хор, сопран и клавир Бенџамина Бритна, а затим Литургију Стевана Мокрањца, „Запис из 1492“ Војислава Илића и „Кондак“ Павла Чеснакова, уз учешће вокалних солиста Светлане Бојчевић — сопран, Александре Ивановић — мецосопран, Вукашина Савића — бас и пјанисткиње Биљане Радовановић).

Успјешне наступе на фестивалу имали су и Рита Кинка, Александар Сердар и Весна Станковић, представници млађе генерације музичких умјетника, већ афирмисаних у југословенским оквирима. Један од њих, Александар Маџар, приредио је концерт 2. јула изводећи прво **Бетовенову Сонату** у Фис-дуру, након чега је спроведио музику **Фредерика Шопена** у којој је дошла до изражaja Маџарова музикалност. Затим смо слушали Сонату опус 28 **Сергеја Прокофјева** која подразумијева техничку спретност и енергичност извођача. Други дио концерта испунила је музика француских композитора Клода Дебисија и Мориса Равела. Изводећи њихове дјела, Маџар је испољио своју сјајну перласту технику и рафинiranost коју музика импресиониста захтијева.

*

За август је планирано још дванаест концерата класичне музике. Првог августа на програму је хорски триптих, атрактиван пројекат разноврсног садржаја уз учешће хорова „Јосиф Маринковић“ из Зрењанина, који ће извести дјела духовне музике, затим београдског ансамбла „Иво Лола Рибар“ чији програм је са-

стављен из великих хитова обрађених у хорском слогу, а хор „Др Орест Жунковић“ са Хвара даће пресек хорске музике нашег приморја.

Реситали познатих гитариста (један је већ одржан) планирани су за 5, 6, 7, 8. и 9. август. Биће ту гитаристи Микеланђело Севери, Ехат Муса, Владимира Микулка, а затим Хозе Луис Вила-Гомез, Мексиканац, који ће осим класичне гитаре свирати и барокну гитару са девет жица. Гитариста Мигуел Кастанос наступиће са Дисегом Кармоном вокалним солистом. У њиховој интерпретацији слушаћемо шпанске народне напјеве.

Илија Груберт један је од најуспјешнијих младих совјетских виолиниста, добитник прве награде на чубеном међународном конкурсу „Чајковски“ у Москви 1978. године. На овом фестивалу Груберт ће се представити солистичким концертом и дјелом Петра Ильича Чајковског, Јохана Себастијана Баха, Ежене Исаја и Николе Паганинија (17. август).

Програм који ће извести октет „Ад либитум“ из Француске 20. августа, биће пресек вокалне традиције Француске од 16. вијека и анимус до савремене музике Даријуса Мијоја.

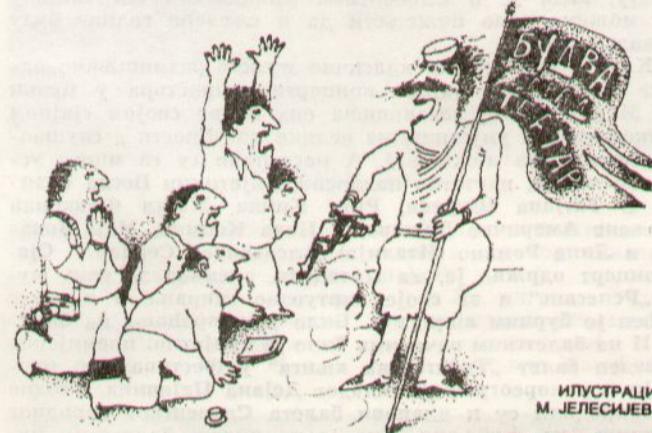
Мирјана Живковић

● ФЕСТИВАЛСКИ ИЗАЗОВИ

„Алеф“ - обавезно

У ПРЕТХОДНОМ броју „Приморских новина“ рекли smo да је комплетан програм фестивала добро укомпонован и да читаоци сами треба да одаберу шта ће из селекције Града театра видјети. Осјећамо међутим, обавезу да, из мноштва дogađanja, неке програме препоручујемо. Прије свега обавезно треба гледати представу „Алеф“ рађену по текстовима Борхеса у режији Бранка Брезовића представу „Орестија“ у режији Рахима Бурхана. У овом тренутку четири југословенска редитеља спремају тај старогрчки текст па се може организовати посебан фестивал „Орестије“. У сваком случају биће интересантно видјети која ће представа оставити најјачи утисак и који ће редитељ понијети „ловоров вијенац“. И „Алеф“ и „Орестија“ су фестивалске продукције и изазивају интересовање и на ширем, југословенском, простору. Препорука и за Мара Сад, још једну Бурханову представу. На крају, али не на посљедњем мјесту, препоручујемо фестивал гитаре, међународну смотру неколико сјајних гитариста. Све то до 15. августа.

В. Радуновић

ИЛУСТРАЦИЈА
М. ЈЕЛЕСИЈЕВИЋ

РАДИО ТВ РЕВИЈА

ПОЧЕЛО јЕ ЖЕСТОКО

● НА ХАВАЈИМА

„Рок—фест“

У ОКВИРУ фестивала „Град-театар“ 15. јула је на острву Св. Никола (већ познатом као Хаваји) почeo „Рок-фест“ на коме ће до краја августа наступати наши најбољи рок-состави. Овакав фестивал се први пут организује у нашој земљи а отворен је наступом састава „Електрични оргазам“ који је 21. јула „штафету“ предао групи „Кербер“.

Од 1. до 7. августа свираће „Екатерина велика“, од 8. до 13. августа „Пилоти“, а од 14. до 19. августа „Хари Мата Хари“. Очекује се да ће на „рок-фесту“ наступити још и „Рибља чорба“, „Црвена јабука“, „Неки то воле вруће“, „Осми путник“, Борис Новковић... а задње вечери фестивала, 31. августа, наступиће сви учесници и рок-маратон ће трајати до зоре.

● ТРГ ПЈЕСНИКА

ОВОГ МЈЕСЕЦА СТИЖУ...

КАО и прошле године у ово вријеме, Трг пјесника у старом граду свако вече је стјециште пјесника и љубитеља пјесничке ријечи. У јулу су своје пјесме читали и разговарали са посјетиоцима Луко Паљетак, Велимир Милошевић, Хуан Октавио Пренс (Аргентина), Јордан Плевић, Радован Павловски, Александар Секулић, Душко Трифуновић... у августу се очекују Ендре Кукорели (Мађарска), Вјачеслав Купријанов (СССР), Изет Сарајлић, Матија Бећковић, Хјуго Вилијамс (Енглеска), Милан Компенић, Слободан Костић, Абудлах Сидран, Стеван Раичковић, Дмитро Павличек (СССР), Бохтан Дроздовски (Пољска), Франтишек Липка (ЧССР), Адам Пусложић, Морин Сореску (Румунија), Десанка Максимовић, Вук Крњевић и др.

Ака Секулић на Тргу

Program

F
E
S
T
I
V
A
L
A

"Grad teatar
- theatre
city"

B
U
D
V
A

1-20

Avgust

1
9
8
8

TheATRE CITY BUDVA JO GRAD TeATAR

AVGUST

1. „ KONCERT — HOR »IVO LOLA RIBAR HOR »JOSIF MARI-NKOVIĆ« I HOR »DR. OREST ŽUNKOVIĆ«
2. „ TEATAR — FESTIVALSKA KOPRODUKCIJA: ESHIL: TRILOGIJA »ORESTIJA« REŽIJA R. BURHAN TEATAR ROMA »PRA-LIPE« SKOPLJE, PREMIJERA
3. „ TEATAR — FESTIVALSKA KOPRODUKCIJA: ESHIL: TRILOGIJA »ORESTIJA« REŽIJA R. BURHAN TEATAR ROMA »PRA-LIPE« SKOPLJE
4. „ TEATAR — P. VAJS: »MARA/SADE«, REŽIJA R. BURHAN, TEATAR ROMA »PRA-LIPE« SKOPLJE I SKC BEOGRAD
5. „ TEATAR — PROJEKAT »IZLOG« SIMON GRABOVAC
KONCERT — HOSE LUIS VILLA-GOMES, GITARA, MEKSIKO
6. „ KONCERT — MICHELANGELO SEVERI, ITALIJA
TEATAR — PROJEKT »IZLOG« SIMON GRABOVAC
7. „ KONCERT — EHAT MUSA, GITARA, FRANCUSKA
BALET — FESTIVALSKA PRODUKCIJA »BOLERO« KOREOGRAFIJA DAMIR ZLATAR-FREJ
8. „ KONCERT — VLADIMIR MIKULKA, GITARA, FRANCUSKA
BALET — FESTIVALSKA PRODUKCIJA »BOLERO« KOREOGRAFIJA DAMIR ZLATAR-FREJ
KONCERT — HOSE LUIS VILLA-GOMES, GITARA, MEKSIKO
6. „ KONCERT — MICHELANGELO SEVERI, GITARA, ITALIJA
7. „ KONCERT — EHAT MUSA, GITARA, FRANCUSKA
8. „ KONCERT — VLADIMIR MIKULKA, GITARA, FRANCUSKA
9. „ KONCERT — MIGUEL CASTANOS, GITARA I DIEGO CARMONA, GLAS, ŠPANIJA
KONCERT — FOLKLOR
10. „ TEATAR — FESTIVALSKA KOPRODUKCIJA: ESHIL: TRILOGIJA »ORESTIJA«, REŽIJA R. BURHAN, TEATAR ROMA »PRA-LIPE« SKOPLJE
11. „ TEATAR — FESTIVALSKA KOPRODUKCIJA: ESHIL: TRILOGIJA »ORESTIJA«, REŽIJA R. BURHAN, TEATAR ROMA »PRA-LIPE« SKOPLJE
12. „ TEATAR — L. VEGEL: »ŠOFERI«, REŽIJA LJ. GEORGIEVSKI, NARODNO POZO-RIŠTE ZENICA
13. „ BALET — »KASPAR HAUZER«, KO-REOGRAFIJA S. BEŠTIĆ
KONCERT — FOLKLOR »ŠOTA«
14. „ KONCERT — ANSAMBL »MUSICA ANTIQUA«
15. „ TEATAR — I. BREŠAN: »PREDSTA-VА HAMLETA U SELU MRDUŠА DONJA« RE-ŽIJA A. BALIN, ŠIBEN-SKO KAZALIŠTE
16. „ BALET — FESTIVALSKA PRODUKCIJA: »TIBETANSKA KNJIGA« KOREOGRAFIJA D. PAJOVIĆ
TEATAR — I. BREŠAN: »PREDSTA-VА HAMLETA U SELU MRDUŠА DONJA« RE-ŽIJA A. BALIN
- KONCERT — FOLKLOR
17. „ TEATAR — FESTIVALSKA PRODUKCIJA: BORGES: »ALEPH«, REŽIJA B. BREZOVEC
KONCERT — ILIJA GRUBERT, VIOLINA, SSSR
18. „ TEATAR — FESTIVALSKA PRODUKCIJA: BORGES: »ALEPH«, REŽIJA B. BREZOVEC
19. „ KONCERT — SCOTT ST. JOHN, VIO-LINA I ARTHUR ROWE, KLAVIR, KANADA
TEATAR — V. HOSEL: »LARGO DE SOLATO«, REŽIJA E. SAVIN, KAMERNI TEATAR 55 SARAJEVO
20. „ KONCERT — VOKALNI OKTET »AD LIBUTUM«, FRANCUS-KA
TEATAR — I. SAMOKOVLJIA: »PLA-VA JEVREJKA«, REŽIJA M. ERCEG, KAMER-NI TEATAR 55 SARA-JEVO

● ИНТЕРВЈУ: ДИМИТРИЈЕ ПОПОВИЋ

ТЕМА БИРА СЛИКАРА

ОД СВОИХ првих наступа, сликар Димитрије Поповић је наилазио на жестоко сукобљена мишљења, како критике, тако и ликовних стваралаца. Данас, двије деценије касније, послије великих напора и непомирљиве битке за свој умјетнички израз, доживљава постругни тријумф свог стваралаштва. Његов богати опус, процењује се да садржи пре ко двије хиљаде цртежа и графика. Данас је тражен широм света, а иако млад већ има 4 своје монографије, што је риједак примјер не само код нас, већ и у свету. Сматра се једном од најзанимљивијих личности међу умјетницима млађе генерације, а његова појава и опус представљају драгоценни допринос нашем ћелокупном умјетничком стваралаштву.

Разговарали смо са њим ових дана у Будви, непосредно уочи затварање његове ретроспективне изложбе у Галерији несврстаних земаља „Јосип Броз Тито“ у Титограду која одавно није изазвала толико пажње у Црној Гори. Неколико дана касније Димитрију Поповићу је уручена и Тринаестострујска награда, највеће признање за изузетан допринос на пољу умјетности. Но, ка да је овај умјетник у питању и без тога, повода за разговор има доста.

● Гдје су ваши коријени сликарства, где је она „тачка преламања“?

— То је врло тешко рећи, и то је углавном питање на које немам потпуни одговор. Ако идемо баш према коријенима, мора да загребемо по дну, а ту постоје сигурно два момента. Први је онaj, који је, рекао бих више ствар темперамента, урођеног смисла за тај начин изражавања. Други, је што сам још као дијете, реаговао на слику. Међутим, овај други момент, који је више значајан за, да кажем, свесно опредељење (значи професионално бављење овим послом) десио се релативно касно. Било је то негде око матуре. Мислио сам да студијам архитектuru, али се то десио тај чудан прелом и побиједио је тај основни налог. Дакле, тај говор слике, сликовног знака као јединог могућег начина изражавања.

● Да ли вас у свему воде животни путеви, или ви сами одабirate путеве. Колико је у ствари човјек у могућности да одабира путеве?

— То је врло комплексно. Једно условљава друго и често се преплиће једно с другим. Тако је моја основна жеља и једини, може се рећи, смисао живљења, заправо, остваривање себе и времена кроз тај медиј. Напротив, један механизам прати други и животне околности и ситуације који се често пута преплићу. У неким животним ситуацијама човјек се нагонски одређује према нечemu и иде према нечemu. У сваком случају, то су путеви који су испреплетани и тешко их је свесно, рационално трасирати и одреđivati.

● Да ли се кроз Ваше дело провлаче и неки елементи завијаја, Црне Горе?

— Ја сам врло својестан сликар и јачине „свог“ пејзажа иако већ 18. године живим ван Цетиња, ван Црне Горе. Сваки пут тај пејзаж све више открива и та фасцинацija се појачава. Управо тим пејзажом, као позорници, сценографијом за све оне психолошке елементе којих има више у мом сликарству. Кад кажем психолошке, онда мислим првенствено на један квалитет овога поднебља који се односи на некакве основне или неке значајне феномене живљења. Као жртвовање, смрт, трајање, однос према свим тим стварима које у себи имају нешто, што се у другим срединама жели оквификати са негативним предзнаком — патетичног. Тај црногорски, медитерански дис је некако везан, а сав талог тога, на неки начин доживљавам кроз тај пејзаж који има неку чудну снагу и која се негде прелама у мом сликарству и одсликава, можда још неке неоткривене ситуације.

● Колико су ти елементи или ознаке поднебља утицај на структуру ваше умјетничке личности?

— Сасвим је сигурно да има неких елемената поднебља који утичу на формирање моје умјетничке личности која је одреаговала касније паралелно и у литератури, у филму и у филозофији. Постојала је значија једна струја која је на извјестан начин паралелна са струјом у сликарству. Да кље једна линија тих опсесивних мотива и тема која даје карактер те струје. Рекао бих, даје исту крвну групу, једну фамилију коју дакле она одређује и потврђује њен унутарњи афинитет. Јер, ја сам увијек нешто што се означава као утицај, сматрао је као феномен који човјека толико преобрати. Ја мислим да утицај онога што одреагујемо из вана, открива оно чега нијесмо свесни. Једноставно, човјек је пројект тим. Не постоје никаква временска омеђења, не постоје ни за једно умјетничко дјело које има сву ту сложевитост. Јер, дјело, ако је право, оно прелама савремено.

● Људски лик, односно тијело доминирају на вашим радовима?

— Баш тако. Тијело је, или употреба тијела доминирају. Постоји ту једна фасцинација свим природним формама. То је трансформација у којој је рекао бих на један Арчибалдовски начин дошло до припајања те слике. Дакле није то деформација коју из вана поставим, која је неком силом учинила то тијело искривљеним, него је управо тај унутарњи дис тај који креира. Дакле један органсki могући момент, који је наравно врло значајан у чистој тој естетској, ликовној структури. Јер, тијело је фасцинатно као једна форма — психоанатомски један скlop, као модел. Наравно, ја никада, не радијем према моделу, јер је ти

јело толико фасцинатно да би ме напросто спутalo у онome што су мој однос, моя жеља и замисао хтијeli да направе. Тако да тај прелазак са конвенције даје у ствари једну другу слику која мири на један парадоксални начин и хармонију и експресију, покрет, ружно и лјубопитно. Јер се увијек претага на тај дио експресивног у ток класичног у структури.

● Умјетник кажује бирају умјетнике. Сва ваша распеша, све јудите, све оно што је везано за Леонарда, као да везује једна нит. А ипак, чини се да се један циклус продужава и наставља у други, да то није нигде просјечично. Да ли је то код вас неко правило?

— Ни једну тему коју имам не одређујем свесно, него једноставно тема бира човјек. Дакле, одреагујем на оне теме и оне ствари које највише осјећам, које ми просто речено леже. Дакле, ту нема свесног програма на враћање на старо, поново успостављање старих вриједности, него једноставно, то је тај и такав говор који је у функцији те поетике која је индивидуална.

● Пругу монографију о свом дјелу добили сте у 29-тој години, а знамо да то умјетник тешко заслужује и пред крај живота. Сада их већ имате 4. Како се ојећа умјетник, тако млад, а већ окружен својим дјелима на једном мјесту?

— То питање монографије, питање третмана умјетно сти, показује колика смо ми и каква средина. Колико за право немамо разумевања за неке такве ствари, које су по мени сасвим нормалне, или би бар то требало да буду. Код нас се однос према књигама фетишизира. Прави се од њега надгробни споменик, нешто што човјека као што сте рекли зајаснији пред саму смрт. Ја мислим да књига не би требала да буде баук нешто посебно, већ би она требала нормално да прати рад једног аутора, његово стваралаштво. Уостalom, апсурдано је посматрати нечије дјело кроз перспективу ауторових година. Ако само дјело заслужује, провоцира и мами на једну озбиљну анализу од стреље стручне критике, онда не видим разлога да се не прави ретроспективни преглед и таква једна презентација. Уостalom, младост је често одрадила све оно на чему се после градила и одражавала старост.

● Да ли сте након толико времена најрвали, или насликали оно за чим неуморно трагате?

— Не. То трагање, то је управо та могућа виталистичка црта унутар стваралаштва. Нешто као облик са-

Димитрије Поповић

● Да ли нешто себе пиште, а одговор никако да најете?

— Ха, ха, ха. — Види се то у мојим сликама.

Ранко Павићевић

ИСКОСА

НЕУСПЈЕЛА АДАПТАЦИЈА

„ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ“ У РЕЖИЈИ БОРА БЕГОВИЋА И ВЕЉКА МАНДИЋА, ПЕТРОВАЦ, 13. ЈУЛ 1988.)

ПРОШЛОГ љета су из Црногорског народног позоришта из Титограда (а и из других културних институција наше републике) гласно протестовали, што нису укључени у будванска културна забивања, што их је „Град театар“ заобишао. Није им то било по вољи, а када је речено, да је квалитет представа главна препорука за улаз у град-позорницу, још више су се разбијесили. Сматрали су да итекако имају шта вриједно показати гостима на Будванској ривијери. Да су квалитетни, можда и квалитетнији од других.

Не сумњамо у то, а сумњују у тако нешто нису изразили ни организатори овогодишњег културног љета на нашој ривијери. Позвали су Црногорско народно позориште. И 13. јула, на дан устанка народа Црне Горе, у Петровцу на мору су гостовали Борко Беговић и Вељко Мандић, са Његошевим „Горским вијенцем“ у сопственој адаптацији и режији. На терасу бара „Кастело“ дошло је свега педесетак гледалаца. Било је помало срамота због тих врсних, искусних глумаца који су дошли да на свој начин тумаче Његошево непролазно дјело.

Но, послије завршене представе, нисмо осјећали никакву срамоту што је дошло тако мало људи. Чак смо помислили: баш добро, што их није било више. А зашто? Била је то по нашој скромној оцјени (дијелили су наше мишљење они који су те ноћи били на тераси „Кастела“, ако то нешто значи) најгора позоришна верзија „Горског вијенца“ коју смо до сада видјели. А били смо у прилици да бар три, четири употребијемо. Режуће неким чудним маказама текст Његошев, аутори су избацили доста текста. Чак и она поглавља која су, опет по нашој скромној процјени, изузетно важна, можда незаобилазна. Говорили су тихо, пендахнуто, тако да многи за задњим столовима нису могли разабрати ријечи. Не треба прескочити — за тако нешто криви су и домаћини помало: кобарси су своје вријеме гостима носили пине, што је ометало представу, до терасе бара је доширала бучна музика испред „Сутјеске“. Ипак, по нама главни кривици за неуспјелу представу су баш Беговић и Мандић који су у настојањима да из „Горског вијенца“ говоре стихове са изразито рефлексивним набојем (а зар цијело дјело није врхунац наше мисаоне поезије) једноставним дијалогом направили — промашај.

Да ли је и другдје, где су гостовали са овом представом било тако, иако нам познато. У Петровцу, 13. јула увече нису били на — свом пивоу.

С. Ш. Г.